

KUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

Sjunde årg. N_o 44/45	Prenumerationspris:	Utkommer	Annonspris:	17 dec. 1924
	Helt år Emk. 200:- 1/2 " " 100:- I Sverige: Helt år . . Kr. 4:- 1/2 " . . " 2:- I Finland: Helt år Fmk. 30:- 1/2 " " 15:-	alla <u>onsdagar</u>	2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm. För annons, som införes 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	
		Utgivare: Svenska Folkförbundet Redaktör: N. Blees Riddaregat. 9, Reval.		

I juletid.

*Sjung, sjung! Det är juletid,
klockorna ringa fröjd och frid
ut över den mörka jorden.*

*I hemmen tindra de många ljus
— ett återsken ifrån Faderns
hus —
de tändas i södern och norden.*

*Tack, tack, vår Frälsare kär,
att du vill komma och bli när
och oss en ledstjärna vara!
Så lys då in i hjärta och hus,
du heliga stjärna med him-
melskt ljus
och evighetsstrålar så klara!*

*Gläds, gläds över julens bud
till mänskobarn från nådens
Gud:*

*— „En frälsare födder är vorden
i Betlehem, uti Davids stad.“
Så änglarösten förkunnade
glad
för herdarn, som vaktade hjer-
den.*

A. K—n.

“Fröjdens, vart sinne, julen är inne!”

Så sjöngo vi i en gammal sång redan i vår barndomstid. Julen är inne, och lika kärkommen som den varit är den alltid, även i år. Ung och gammal fröjdas åt den. I juletid, då vi se barnens oförfalskade glädje, ila våra tankar gärna tillbaka till vår egen barndomstid, och vi bli själva för en stund barn på nytt. Huru många

kära minnen ha vi icke från julen från vår barndomstid! Som barn förstodo vi också på sätt och vis bättre uppskatta julen än vad vi göra nu. Julgranen, julgåvorna och — julevangeliet. Allt var så nytt och på samma gång så högtidligt. Även de gamla kära julsederna, som nu ha kommit ur bruk, minnas vi med saknad. Oskyldiga barnlekar på t. ex. julhalmen ute på landet och mycket annat, är saker och ting som för oss äldre hör till det förflutna,

men vi uppleva i minnet allt det, som var så stort för oss i barndoms hemmet under den ljuva tiden. Livligt minnas vi de första barnjulfesterna. Huru tindrade icke våra ögon av fröjd över de karameller och andra småsaker, bl. a. en jultidning, vi erhöilo av våra första söndagsskollärare vid en enkel julgran, prydd endast med ljus! Nu leva vi på minnen och vi se kanhända som äldre med andra ögon på barnens fröjd, men högtidlig är julen ändå för var och en, och med lika stort intresse som under alla de gångna åren lyssna vi än till julbudskapet. Vi grubbla kanske smått över julens hemlighet: “Den världen ej begripa kan, Maria i sitt sköte fann,” men vi ryckas ändå med, vi bli andaktsfulla och böja liksom omedvetet våra styva nackar och knän för barnet i krubban, den förunderlige, som har omskapat världen.

Julen är en fridens högtid. Frid och lugn är världen i så stort behov av, isynnerhet i vår oroliga tid. Det har under det sista decenniet varit mycket oroligt i världen och mycket långsamt återvänder lugnet. Det talades dock också mycket under

innevarande år om en allmän världsfred, och medgivas måste, att världen verkligen så småningo om kommit närmare detta mål. Må vi dock minnas, att det var Fridsfursten, vars födelsedag vi fira, som lade den fasta och säkra grunden till världsfreden. Hans makt bestod icke i svärd och i hans rike var och är krig bannlyst. Följde världen hans lära, vore freden säkerställd och frid i sinnena. Det är kanske ännu långt till den varaktiga freden, men den skall nog komma i sinom tid, den kommer då majoriteten av de maktägande uttala sig för fred. När skall den julen komma, då världen icke mer behöver frukta krig, då svärden smidas till plogbillar? Mätte den julen icke vara långt, och mätte den jul, vi nu gå att fira, ingjuta frid i de upprörda sinnena över allt i världen, så komma vi närmare målet. Det vore lyckligt för oss alla.

Vi önska alla våra läsare och gynnare i in- och utlandet en glad och fridfull jul!

N. B.

“Kärleken skall förkolna hos många.”

Kärlekslöshet, hjärtlöshet, den enes uppsättande mot den andre, far mot son, son mot fader, strid och kiv — antagligast om “mitt och ditt”, se där några kännetecken, på att “alltings slut vore nära.”

Undertecknad tänker visst icke vara någon sorts “domedagsprofet”, men att ovan citerade “kärlekens förkolnande” är mycket i ögonen fallande just i vår tid, är obestriddigt. Den stora världsbranden, världskriget, det är väl ett förfärande exempel på avsaknaden av kärlek människorna emellan. Ty ytterst bottna väl orsakerna till krig i sökande efter det egna bästa, i vinst- och penningbegär. Våra tiders “kristna” människor och hela nationer måtte

således ledas av och handla efter helt andra principer än vad Mästaren från Nazaret förkunnade: kärlekens makt.

Vi bedja: “Tillkomme ditt rike.” I detta rike skall strid och ofrid, tråtor och bannor, blod och tårar vara bannlysta. Ingen må dock tro, att detta “rike” kommer av sig självt, “vår bön förutan”, som en mogen frukt fallande oss i famnen. Nej, det kräver mycket arbete i det osynliga, i det djupaste djupet av människosjäl, för att Mästarens läror kunde börja slå rot och “senapskornet” börja gro, gro och växa ut till ett hela världen allt överskyggande träd, “Gudsriket” — det är att allt flera lära sig styras och ledas av kärlekens principer, som kunna sammanfattas i orden: „Allt vad I viljen att människorna skola göra Eder etc., att allt flera lära sig gå genom den “trånga porten”, d. v. s. icke bara “se på det egna bästa utan även andras,” och detta icke av en fareseisk lagbundenhet utan därtill drivna av varmaste medkänsla för sin sämre lottade nästa. Gudsriket — den “saliga dag, som i hoppet vi bida, då världen är vorden Guds rike till sist”, det är icke fråga om en vacker dröm, ett drömmares fantasifoster, utan något, som kan förverkligas och som håller på att förverkligas. Varje gång ditt bättre jag vunnit en liten seger, har du kommit detta rike närmare. Och ju mer vi lyckas få den fallnade hjärtebrasan att flamma upp, jumera kunna även andras sinnen uppmjukas, uppvärmas, antändas och råka i brand. “Jag har kommit för att kasta en eld,” står det som måtto på ett bönehus i Svenska Estland. Vilken “eld” kunde väl Mästaren hava menat om ej kärlekens?

Ja, “han kommer han kommer den dag, som vi bida, då folken förenas i kärlek och tro”, sjunger en hänförd psalmdiktare, fastän ännu “mörkret är mäktigt i dimmiga dälдер, men dagen begynner på höjderna gry.”

Denna kristendom borde predikas i kyrkor och bönehus, skolor och söndagsskolor, men inte bara predikas utan levas, omsättas i dagliga livet. Och såvida kristendomen, Jesu lära, icke är bara en vacker hägring, så skola dess läror kunna omsättas i dagliga livet. —

Även här i vårt undangömda hörn förekommer så mycket oenighet och strid mellan föräldrar och barn, mellan syskon, husfolk, granngårdar och byar. En far kör sin son på dörren, sonen den äldre fadern eller modern, nära anförvanter göra sitt bästa i att göra varandra tillvaron så sur som möjligt.

Att vi under dylika omständigheter ej tjäna Fridsfurstens sak, är självklart. Fastmera stå vi i sold hos dennes motsats “Mandråparen”, den makt som måste bekämpas och besegras, för så vida Gudsriket skall bliva en snar verklighet. Jag slutar med att upprepa en i Kustbon tidigare återgiven tanke, den att om alla människor ville älska sin nästa som sig själv, ej gjorde andra, vad man själv ej ville bli utsatt för, då vore redan vår värld ett himmelrike, andra bönen uppfylld och “Frid på jorden” en verklighet.

Joel Nyman.

En vacker hjälp för våra kulturella ändamål.

Denna gång hava vi den stora glädjen att omtala, att en godhjärtad och ädel person i Reval, som icke vill bli nämnd, hjälpt vår kämpande tidning “Kustbon” och föreningen “Svenska odlingsvännerna” med ett lån, stort 75.000 Emk., på obestämd tid. Då det såg mörkast ut för tidningen och föreningen, som hade gamla skulder, kom denna vackra hjälp.

Vi be här och på detta sätt få uttala vårt förbindligaste tack för den goda hjälpen

till den onämnde, som alltid kommer att ha vår välsignelse och vara i vår tacksamma hägkomst!

“Kustbon“ och “S. O. V.“

Gåva till Kustbon.

Prof. Vilh. Lundstöm, Göteborg . . . . . Kr. 50: —

För gåvan säges här ett varmt tack!

Jultidningar till estlandssvenskarna.

Såsom vi redan tidigare meddelat, har kapten C. A. Wulff, Stockholm, även i år skaffat en massa jultidningar till de svenska hemmen i Estland. Således ha Wormsö och Reval med angränsande svenskorter för länge sedan erhållit sina försändelser, och för någon tid sedan erhöll även Nuckö en låda med jullitteratur för 500 hem.

För den storartade gåvan, som bereder alla våra svenska hem den stösta julglädje, be vi här till kapt. C. A. Wulf få framföra vårt varmaste tack.

“S. O. V.“

En julafton i Östanhaga.

Berättelse av Per Schantz

Östanhaga bestod av några rödfärgade hus med smärre åkerlappar omkring. Nästan vid varje grind stod ett par rönnar och nickade mot varandra, medan björkarna reste sina smäckra stammar lite här och var för att längre bort samla sig i små behagfulla flockar. Sedan tog tallskogen vid. Bara åt ena sidan likväl. Åt den andra sluttade det mot fjärden, som under årets lopp växlade i tusende skiftningar. Nu låg fjärden blygrå och orörlig. Den hade stelnat för kung Vinters kalla andedräkt. Stugorna däremot pustade genom sina skorstenar trotsigt hela rökskyar mitt i hans ansikte, och om han hade kunnat lukta, så skulle han ha känt doften av nybränt kaffe från spisarna därnere. Män-

niskorna möta iskungens köld och mörker med värme och ljus. Så gjorde även folket i Östanhaga och mer nu än eljest, ty det var julafton.

Julaftonskymningen tätnade snart till mörker. Ur en avstugorna flöt en flod av ljus ut genom den öppna dörren och bredde ut sig över den sparsamma snön framför trappan. Ivriga barnröster hördes därifrån. Några mörka figurer rörde sig i skenet med något svart och lurvigt mellan sig. Det var husets barn, som under fröjd och glam drogo in med julgranen. Snart stod den därinne, och prygdandet med ljus, flaggor och grannlåt begynte.

Ingen lade märke till att mor, som sysslade vid spisen, blev allt allvaligare. Ingen gav akt hur hon gång efter annan öppnade dörren och lyssnade. Lutfisker kokade i sin gryta, gröten puttrade i sin. Mor steg ut på trappan. Att inte far och Nils hördes av ännu? De skulle ju vara hemma tidigt på eftermiddagen. Barnen stöjde därinne. Mor nändes inte störa deras julfröjd ännu, fast hennes hjärta började snöras till av ängslan och oro. Hon vände in till spisen igen. Nu var fisken färdig. Gröten sjöd där så gul och len. Det var bara att duka fram. Om de kommo nu ändå! Åter lyssnade hon och gick sedan långsamt ned till gringen. Där lutade hon sig mot ena stolpen och lyssnade. Blott en våg av glada barnröster kom inifrån då och då, eljest tyst.

Tänk, om en olycka hänt far och Nils, hennes äldsta gosse, under deras halvmils långa färd över isen? Tänk, om de gått vilse och fallit i strömfåran? Kanske de råkat på svag is och störtat i djupet eller gått ner sig i en vak? Alla dessa tankar virvlade genom mor Janssons hjärna, och hon stönade: — Gode Gud, bevara oss för en sådan olycka! Stora, kalla flingor lade sig på hennes

Till Kustbons läsare.

Det är sista numret för 1924 och därför passar undertecknad på tillfället och önskar alla läsare ett gott slut på det gamla året samt ett gott nytt år 1925. Tidningen skall även utkomma varje vecka under nästa år och torde priset bli ungefär detsamma som under innevarande år. Första numret på nya året kommer att sändas till alla gamla prenumeranter och däri meddelas närmare om priset.

Vidare får undertecknad meddela, att jag ledsamt nog är tvungen att under en tid delvis draga mig tillbaka från arbetet för Kustbon, som jag nu redigerat i sex år. Upptagen som jag är även med andra krävande sysslor får jag av hälsoskäl under en tid bortåt icke aktivt deltaga i tidningens redigering, men jag ämnar dock icke helt och hållet ta avsked av läsarna, utan hoppas i mindre skala ändå kunna deltaga i verksamheten för tidningen, och komma vi därför även framdeles då och då att mötas i spalterna. Och så hoppas jag dessutom — om så skulle behövas — redan före 1925 års slut åter helt kunna övertaga redigeringen.

Till slut får jag önska det gemensamma arbetet lycka till i fortsättningen!

N. B.

bara hals och armar. Ack, nu började det även snöa! — Gode Gud! Gode Gud! Orolig och beklämd, vänder mor tillbaka in igen.

Men vad var detta? En ovanlig hemsk tystnad rådde nu därinne. Fyra par ögon riktades frågande på mor, och hon läser en och samma fråga i dem — Far? Nils? När granen var färdigklädd, kommo alla att tänka på att något fattades, och det var far och Nils. Med ens föll skuggan av annalkande olycka över dem. Glammet tynade, löjet dog.

Aibolands sång.

Originaldikt för "Kustbon".

*En hösttung dimma Aiboland omhöljer.
Det korta ljuset knappt kan kallas dag.
Allt som förtjusar sig för ögat döljer
och anden följa vill naturens lag,
att makligt hänge sig åt lugn och vila
från rastlös äulan, jäktande och slit.
En aning kännes hjärtat genomå:
förgängelsen förstör all själutillit.
Men sångmön gripes dock av ungdomsyra,
och toner börja strömma från dess lura.*

*Min sång, så börjar hon, ack, om på
örnevingar
den kunde höja sig till molnens rand,
att toner, silverrena kunde klinga
och ljuda över hela Aiboland!
Så skulle denna tonväg folket tjusa,
och öron, sinnen följa på min färd
och ständigt höra Österhavet brusa
på färdeväg från hemmets lugna härd.
Åt väster höras toner utav Brage,
Vi stanna drömmande i Balders hiage.*

*Men ej till drömmar: Nej, jag ville väcka
vårt folk ur dåsigthetens sus och dus.
Då skulle de sin tunga boja bräcka
och sträcka sig mot väster efter ljus,
emot sitt urhem sina blickar rikta,
från vilket på en dimhöljad forntidsdag
en kärnfriskstammedmodsomej sågs svikta
kom hit att bryta bygd med karlatag.
Då skulle väl i våra bygder skalla
en sång om Uite Krist? kanhända om
Ualhalla?*

*Min sång vill envist fäderns stigar följa,
vill minnas deras färd till Aiboland.
Likt än, som flyter ut i havets bölja,
dess vatten minnas källans klara rand,
från vilken de så yra färden trädde
och grepo an mot okänt mål sitt tag,
och nu i havets salta väg utspädde
de komma källans friskhet än ihåg,
Så må och bardens sång ifrån det flydda
änno klinga i vår svenska flydda.*

Parus Boralis.

— De har väl blivit hindrade på något sätt, lugnade mor och försökte se glad ut, fast det sved i bröstet. Jag kan inte tro annat, än att de snart är hemma. Tänd ni granen, barn, så att de riktigt känner, att det är jul, när de stiger inom dörren!

Åter löstes tungorna. Molnet vek undan. Julglädjens sol glimtade åter fram för en stund.

* * *

Klockan var redan fyra på eftermiddagen, när Jansson i Östanhaga och hans fjortonåriga son Nils anträdde hemfärden över isen från det stora järnbruket, där de hade sitt arbete. Det hade varit så mycket folk i bruks-handelsboden, så det dröjde länge, innan de fingo sitt uträttat. Men nu lågo julklapparna till mor och barn jämte mycket annat smått och gott väl fastsurrade på sparkstöttingen, och glada i hägen vid tanken på de väntande

i det varma och ljusa hemmet på andra sidan, styrde de ut på det vida, mörka isfältet. De sköto god fart från början. Det gällde att ta igen något av den förloerade tiden. Tyst, mjukt och fort gled de två framåt, stående på var sin med. Endast ett taktfast "kratz, kratz" hördes, då de broddade stövlarna trycktes ner i isen.

Småningom började något ljusgrått och kallt blanda sig med den tättnande skymningen. Det var snödis.

— Är du säker på vägen far? sporde fjortonåringen, under det han vilade på meden och drog ned mössan över öronen.

— Ja, jag har farit här många gånger i både mörker och ljus, svarade fadern. Därpå gick det vidare under tystnad som förut.

Nils tänkte med välbehag på att han nu skulle få vila och roa sid en hel vecka. Inget knog,

bara värme, god mat, trevliga jultidningar och julböcker. Han hade köpt flera stycken åt sig och syskonen. Vid en sväng av stöttingen rycktes Nils ur sina ankar och lyssnade.

— Far, sade han, håller vi nte för långt till höger?

— Varför tror du så? svarade denne, och det lät, som om även han vaknat upp ur jultankar.

— Jag tycker jag hör strömmen vid Lövsund.

— Kanske det. Då håller vi åt vänster!

Sedan hördes åter blott det taktfasta "kratz, kratz". Plötsligt dånade ett skott rakt under medarna, och därefter klang det, som när glas krossas. Utan att tänka varför hoppade Nils från meden och åt sidan med en sådan fart, att han föll framstupa och åkte ett gott stycke utåt isen. Men ett förfärligt skri fick honom snart på fötter igen.

Han ropar med förtvivlans stämma igen:

— Far, far!

I första ögonblicket kände han sig som bedövd av ett fruktansvärt slag. Men så bemannade han sig och blev förunderligt lugn, fast hjärtat dunkade och pulsarna hamrade vid tinnigarna. Han hörde vattensvalp och klirrande isstycken. Över den gråvita ytan höjde sig något mörkt och runt. Det var fars huvud.

— Jag skall hjälpa dig far — jag skall hjälpa dig — jag skall! jag skall! Håll dig uppe!

I blinken krängde Nils av sig rocken och tog upp fällkniven. Därpå kröp han på alla fyra mot vakens kant. Då han kommit tillräckligt nära kastade han ut rocken som ett slags räddningslina. Med en väldig kraftansträngning lyckas far få upp armbågarna på iskanten. Krampaktigt griper han tag i rocken. Nils hugger kniven i isen. — Håll fast nu far! Det är ett fruktansvärd ögonblick, Nils biter ihop tänderna och drar. Skall isen hålla, eller skall den brista och båda två sjunka i djupet? En skör iskant skiljer två människor från evigheten. En fjortonåring kämpar med döden för sin far. Nu lyfter sig fars skuldra över iskanten, nu syns ryggen, nu benen. Nu kryper han fram på alla fyra. Isen håller. Gode Gud, far är räddad! Utmattad och flämtande ligger han utsträckt på isen.

Tack, Nils, stönar han, det var bra gjort!

Nils drog nu skyndsamt av fadern stövlarna, tömde vattnet ur dem och satte på honom sina egna torra strumpor.

— Jag håller mig nog varm utan strumpor, sade kan. Vi ska bara skynda oss iväg, så att du inte förfryser, innan vi kommer hem far. Fadern lade nu ena armen om sonens hals och så fortsatte de till fots vägen hemåt. Sparkstöttingen låg ju i djupet. Det blev en lång och tung väg för Nils. Ju längre det led des-

to tyngre lutade den utmattade fadern mot sonens veka skuldror. De våta kläderna fröso på kroppen. Det blev svårt att böja benen, så att han med största möda förmådde släpa sig fram. Mer än en gång var Nils nära att digna under bördan. Han andades kort och hastigt, och svetten tillrade nedför de hettande kinderna. Men just som han var färdig att segna ned, tyckte han sig höra rop och röster. Då smalade han alla sina krafter i ett enda rop, som en människa upphäver, då hon är i yttersta nöd. Sedan svartnade det för ögonen. Benen veko sig under honom. Han sjönk medvetlös ned på isen.

Då han vaknade mötte han mors blick. Den lyste som en solstråle. — Pappa är hemma, sade hon med mild skälvande stämma. Vi hörde ditt rop och fann er båda. Ni var som döda, när vi bar hem er. Är du sjuk, Nils? — Nej svarde han och log svagt, men jag är en smula trött. Då böjde hon sig ned, kysste honom på pannan och viskade:

— Tack Nils! Jag är stolt över dig. Sedan hörde han ingenting mer. När Nils nästa gång slog upp ögonen, hade halva juldagen gått till ända. Men då var han kry som en mört igen och gjorde stora hål i mors fyllda fiskfat och grötkarott. Far däremot måste hålla sig i sängen en vecka, men efter denna tid steg han upp utan svåra skador.

Julen hade börjat med en förfärlig julafton, men den blev ändå den lyckligaste jul de upplevat, fast alla julklapparna lågo på fjärdens botten.

Reval.

Söndagen den 30 november hade S. O. V. anordnat ett aftonsamkväm i en tysk lokal på Lilla Rosenkransgat. 10. Samkvämet bjöd på ett med intresse åhört föredrag av fru Ingrid Ljungqvist-Melosch över

ämnet "Erik Axel Karlfeldt", körsång av svenska kyrkokören, led. herr O. Hacker samt gymnastikuppvisning under ledning av fröken G. Alfthan. Föredrag, sång och gymnastiknummer belönades med livliga applåder av publiken. Till slut serverades te. — Renvinsten var över 2000 mk.

Ett varmt tack till alla medverkande!

Söndagen den 7 dec. hade även de unga damernas förening "Framåt" anordnat en liten trevlig tillställning på Ridaregat. 3. Där bjöds det på sång och musik samt te. Under aftonens lopp försäljdes handarbeten, gjorda av damerna, som tillsammans med andra inkomster inbringade en nätt summa, c. 7000 mk., som damerna komma att använda för uppköp av julgåvor till svenska församlingens fattiga.

Borrby.

Den 10 nov. firade Borrby skola sitt 5-års jubileum. I den med flaggor festligt prydda salen hade samlats elever och äldre folk. Först sjöngs "Vårt land!" Därefter deklamerade en elev "Martins gåva". Diktens innehåll gav riktlinjerna till det av läraren hållna festtalet. Därefter följde omväxlande sång och deklamation. Ett mycket uppmuntrande tal hölls av A. Alström från föräldrarnas sida. Därvid uttalades att skolan hade gjort goda framsteg och att skolgången förr var förbunden med svårigheter. Möjligheterna för inhämtande av kunskap förr och nu voro i ögonfallande. A. hoppades, att man en gång väl skulle få skörda det sådda och att skörden då skulle löna mödan. Unisont sjöngs "Slumrande toner" efter en förklaring av texten. Den sången klingade härligt, tonerna kommo ur hjärtats djup. Det var något underligt, stämningsfullt i den sången. Våra välvilliga kuratorer hade

den vänligheten att bjuda eleverna på kaffe med vetebröd. Även åhörarna undfånades var och en med en kopp kaffe och bröd, förstås för en mindre slant. Så var programmet slut och jag tror att minnet av denna dag varar länge.

För 5 år fanns det ingen skola i Borrby. En skugga hade sänkt sig över många byar på ön. Bland dessa var även Borrby, som hade lång och mödosam skolväg. Barnen skulle hela skolåret igenom traska den långa vägen genom drivor, vatten och is. Tidigt skulle ett barn vara i väg för att hinna till skolan. Hela dagen utan varm mat kom det hem på kvällen. Trötthet och hunger, verkade också på själskrafterna. Efter en förtärd måltid sjönk barnet genast i drömmarnas värld och läxläsningen fick bliva. På morgonen var samma brådska att hinna i väg. Så blev det aldrig nånting lärt i hemmet. Man kan förstå att skolan var för krånglig och svår för barnet. Det hade ingen lust att besöka den. Föräldrarna sågo att det inte blev så mycket av den skolan och ingenting lärdes utom odygder på skolvägen och skickade därför inte alls sina barn till skolan utan sade: "Sitt hellre hemma, så lär du dig inte odygder, så slipper du också att frysa och plågas". Ett hat uppstod mot hela skolväsendet.

Så kom äntligen nydaningstiden, då skolor och upplysningsarbete förbättrades. Några vakna Borrby män följde andra byars exempel att göra något för den uppväxande ungdomen och uppläto bönehuset till skola, vilket lyckades efter några svårigheter. Då byn upplät sitt bönehus till lokal och barnens föräldrar på egen bekostnad förfärdigat skolmöbel och lärare anstälts kunde skolarbetet börja den 10 nov. 1919. Som lärare var först förra gamla Sviby läraren Joh. Lindström. Ehuru aldrig ägde han dock en ousäglig energi och företagsamhet att verka både hos unga och gamla. Folket mottog honom med för-

ståelse och aktning. Hans ord gillades alltid. Heder åt ett sånt folk! Efter 2^{1/2} års verksamhet försämrades hans hälsotillstånd och han tog avsked, sörjd och saknad av folket i byn. Alla förstodo att hans livsgärning var stor. Heder åt honom!

Efter honom anställdes läraren Anders Vesterblom, som är verksam ännu i dag på platsen. Skolan äger numer 2 lärare, som verket i 4 år med fyra klasser. Ett femtiotal elever hava redan besökt skolan. Få se vad framtiden säger om frukterna.

I år gjordes försök att inrätta en V klass. Skolstyrelsen lovade, men i kommunalrådet ställde man sig oförstående till frågan, varför V kl. för tillfället existerar privat. Borrby skola kräver minst av kommunen: möbel, remonter o. s. v. bekostar Borrby självt.

A. V.

Vilket är viktigast?

I ett par föregående nummer har ovansående fråga kommit till behandling. Då ett meningsutbyte kanske kunde giva några befruktande uppslag, vill undertecknad här nedan lägga fram min syn på saken sådan jag har den efter de erfarenheter, jag fått under mitt arbete i Estland.

Herr Blees och undertecknad ha mer än en gång diskuterat ifrågavarande sporsmål och vid ett föredrag, som jag vid ett tillfälle höll på Ormsö var jag också inne på det. Föredraget var betitlat "Vad fordras av oss som svenskar" och, som någon åhörare kanske erinrar sig, försökte jag påvisa några eventuella hjälpmedel, som svenskarna kunde ha i sin ojämna kamp mot de andra folken. Det resultat, som jag kom till, var i korta drag ungefär följande: Den svenska folkstammen finnes kvar den dag som i dag är tack vare att den varit bunden vid jorden samt att

den varit sammanträngd på ett relativt enhetligt område. En hjälpar har den ofrivilligt haft i livegenskapen och godsägarnas herravälde, vilket förhindrade flyttningar från den ena trakten till den andra.

Det är således jordens konserverande förmåga, som enligt min mening har varit orsaken till svenskarnas bevarande och det är tack vare att denna faktor allt fortfarande existerar, som man har rätt till att tro på svenskarernas framtid. Skulle den inte finnas vore varje nitisk svenskhetsivrare endast en medärn don Quixote, som förgäves strider mot utvecklingen.

Vägen, som är att gå, ligger således utstakad sedan århundraden tillbaka och det är endast att fortsätta på den. Lösensordet blir: svenskarnas bindande vid torvan.

Dock har man nu en del faktorer, som man måste räkna med, vilka inte förr funnos. Nu står det varje människa fritt att flytta varthelst hon önskar och de nutida kommunikationerna underlättar detta flyttande. Många svenskar äro tvungna att bege sig från hembygden för att kunna förtjäna sitt uppehälle o. s. v. Det gäller således även att söka få fram hos alla svenskar ett aktivt intresse för sin svenskhet. Jag betvivlar nämligen att detta funnits i så hög grad hos föregående generationer. Detta ej att fatta som ett förklenande omdöme, ty det kunde inte begäras av livegna, vilka endast trälade för godsägarna och själva inte just hade några vare sig ideella eller nationella världen att slå vakt om, att de skulle visa aktivitet i svenskhetens kampen. Det svenska kulturarbete, som nu bedrivs, skall avse väckandet och stärkandet av detta intresse och som viktigaste detalj i det arbetet är bildningens höjande.

Arbetet för svenskheten kan således uppdelas på två linjer: jordbrukets förkovrande och bildningens höjande. Det första är

egentligen fundamentet, varpå det hela skall byggas, ifall man skall tänka sig svenskarna existera allt framgent. Det andra är ju och synnerligen viktigt, ökad bildning ger vidgade vyer, fast det på undertecknad verkat under den tid, vag arbetat bland estlandssvenskarna, som om det vore det enda och förnämsta.

Mycket vore att tillägga i saken men tror jag att Kustbon för denna gång ej har mera utrymme för mig. Kanhända jag dock återkommer någon gång längre fram.

Erik Green.

Posttaxan skall höjas efter den 1 januari 1925 för enkla brev och kort till inrikesort till 10 mk. och 5 mk. och för motsvarande försändelser till utlandet till 20 mk. och 10 mk. Portot för korsbandsförsändelserna blir dubbelt så högt som förr. Man hoppas på detta sätt kunna öka postens inkomster med 70 miljoner mark.

Politiskt.

Inrikes.

Under den tid, som gått, sedan vi sist utskickade Kustbon, har det varit ett blodigt uppror i huvudstaden. Den 1 december kl. 5-tiden på morgonen anlände omkring 300 militäriskt organiserade kommunister med tåg till Reval, där de i avdelningar om 5 till 15 man angrepp och besatte huvudbangården, parlamentshuset, Riksäldstens bostad, posthuset med telefon- och telegrafstationerna samt andra ämbetsverk. Banden voro beväpnade med gevär, kulsprutor och handgranater. Vid huvudbangården hade största röda styrkan samlats och över denna punkt voro angripna flera timmar herrar. Där blev det krig mellan regeringstrupperna och de upproriska, som räckte en längre tid och slutade med de rödas nederlag.

Ett falskt telefonbud kallade kommunikationsminister Kark till bangården, där han blev skjuten. Flera poliser blevo dessutom skjutna av de röda. De dödas antal var 21 och de sårades över 40. Bl. a. var Riksäldstens liv i stor fara. De upproriska hade förklädda lyckats komma in i hans bostad, men adjutanten Schönberg — svensk till börden — hann barfota hoppa ut genom ett fönster och löpa efter hjälp. Han fick nog många skott efter sig men undkom lyckligen. Under tiden hade Riksäldsten inlåst sig, men då man sprängde dörren, hade Riksälsten inlåst sig i nästa rum. Så från rum till rum, och flera dörrar sprängdes, men då rusade en pansarautomobil fram med hjälpen och de röda togo till flykten. Så uppträdde de upproriska på flera ställen, men militärstyrkan och polisen lyckades på tämligen kort tid likvidera upproret, som hade för avsikt att kullstörta regeringen och samhället. Krigstillstånd proklamerades redan på måndagens, d. 1 dec., förmiddag och riksdagen godkände regeringens åtgärder. Otaliga av de röda ha blivit infångade och fått sitt straff och ett stort antal av dem stupade även i slagen. Redan på den blodiga dagens eftermiddag rådde lugn i Reval. Senare har det även utanför Reval här och där varit små sammandrabbningar med mindre grupper av de upproriska och polisen. Så t. ex. dödades efter en hel natts ömsesidig skjutning i Nehatu de röda och polisen emellan tre kommunister och husbonden, hos vilken de hade herrbärke. Bland de skjutna antogs först en vara de rödas ledare Anvelt, men den saken är icke fastsälld ännu. — Den 4 dec. begrovos högtidligen i Karlskyrkan den stupade ministern och de andra offren.

Söndagen den 7 dec. firades i Estonia en. högtidlig "aktus" sedan allt nu var överståndet och upproret likviderat.

Ett gott har upproret haft med sig. Våra partier, bland vilka den inre oenighetens vågor gingo högt, ha nu fått en kalldusch, som gjort dem enigare och mera sansade. Man har nu enats och det är att hoppas, att vi få en majoritetsregering, representerad av flera partier.

Utlandet.

I Tyskland ha riksdagsval ägt rum. Enligt en preliminär beräkning av resultaten torde den blivande riksdagen få följande sammansättning:

Socialdemokraterna 129 mandat, de tysknationella 104, centern 67, tyska folkpartiet 50, kommunisterna 44, demokraterna 31, bayerska folkpartiet 19, national-socialisterna 14, ekonomiska partiet 10, agrarförbundet, inklusive vürttembergiska bondeförbundet 7, tysk-hannoverska partiet 4, bayerska bondeförbundet 3, bayerska medelklasspartiet 2.

I England, där parlamentsvalet för länge sedan äro undanstökade, har konungen den 9 denes under övliga traditionella ceremonier öppnat parlamentet. — Genom nyvalen kommo i England konservativa element till makten, då däremot i Frankrike de radikala elementen blivit de tongivande. De bägge ländernas regeringar göra sitt bästa för återställandet av normalare förhållanden i Europa.

I Egypten är det dock ingalunda lugnt ännu. Belägringstillstånd har för länge sedan förklarats i huvudstaden Kairo.

Trotskyj i Sovjetryssland tycks också ha spelat ut sin roll. Han har avskedats både från krigskommisarieposten och sina övriga befattningar. Sinovjev har fått företräde framför honom.

Den nye ryske tsaren Kirill har skickat sin gemål till Amerika för att göra propaganda och insamla pengar för tsarmaktens återinförande i Ryssland.

Kyrkliga tillkännagivanden.

Reval.

4. sönd. Adv. Högmässa kl. 10,30 f. m. Prosten. Söndagsskola kl. 12 (yngre avd.)

Juldagen. Ottesång kl. 7 f. m. Prosten.

Annandag Jul. Högmässa kl. 10,30 f. m. Prosten.

Sönd. efter Jul. Högmässa Nargö kl. 10,30 f. m. Prosten.

Förelysta: 1) Hans Nakus och Elisabeth Kühn. 2) Osvald Luther och Wiia Hull. 3) Ernst Fredrik Berg och Marta Klein.

Vormsö november månad.

Döpt: Aril Olof Bäckman, Förby Backes.

Vigda: Anders Murman, Söderby Bertas med Katarina Jonnell, Sviby Tomas.

Död: Juula Rein, Borrbj, 68 år.

Penningkurser.

Revals börs.

12 nov. 1924.

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1748	1762
100 rentmark.	—	8850	8975
100 Fmk.	—	938	944
100 sv. kr.	—	10000	10150
1 estkrona.	100	—	—
10 guldrub.	—	1750	1940

Svenska skolans julfest

anordas i nuvarande skolkalen, Trädgårgatan 18, onsdagen den 17 dec. kl.

6 e. m.

Föräldrar och andra intresserade äro hjärtligt välkomna.

Estlands geografi på svenska

finnes till salu på Riddaregatan 3.

Den som önskar veta något om den nya republiken Estland och isynnerhet svenskarna i Estland, borde rekommendera boken. Pris Kr. 1:50., obunden Kr. 1:—

Svenska Sockerfabriks**A. B., Malmö.**

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg., finnes till salu hos alla specerihandlare.

Bageriidkarnes Jäst-Aktiebolag

hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är oöverträffad.

Återförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000**FÖRSÄKRINGSRÖRELSE**

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.**Svedala**

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Vägbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränslekrossar för Torv, Koks & Kol,

Pulveriseringsmaskiner,
Vindsiktar,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rallvagnshjul,
Skottkärrehjul,
Kokillgods,
Stålgjutgods.

Aktiebolaget

Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:
SVEDALA, GJUTERIEV. 52, 76, 203, 4, 60 & 183.

S. O. V:s**lånebibliotek**

på Riddaregatan 3 är

numer öppet

torsdagar kl. 6—½8 e.m.,

märk kl. 6—½8.

Estlandssvenskarnas

Kalender 1925

har utkommit och erhålles på Riddaregatan 3 och 9 samt på Sjömanshemmet, Sjöpromenaden 7, i bygderna hos ombudsmännen.